

Ber. 1882, II, 31.

VROUWENARBEID ONDER VROUWEN.

TOESPRAAK

EN

MEDEDEELINGEN VAN ELDERS

AAN DE

Vrouwenvereeniging te Rotterdam,

DOOR

Mej. J. H. KRUIJF.

PRESENT-EXEMPLAAR

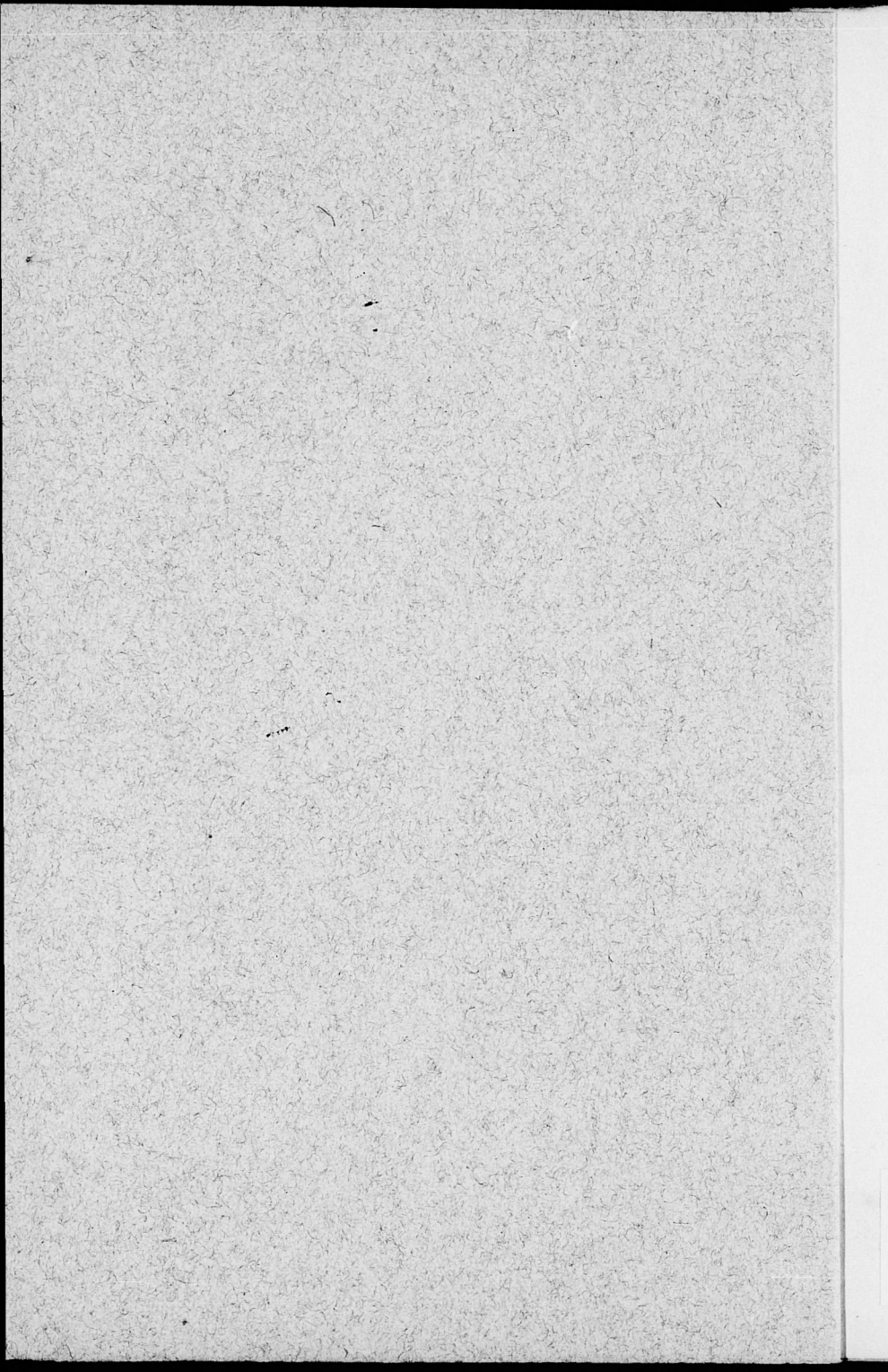
aan de Leden der Ned. Vereeniging tegen de Prostitutie,

VAN EEN MEDELID.

'S GRAVENHAGE,

W. A. BESCHOR.

1882.



VROUWENARBEID ONDER VROUWEN.

TOESPRAAK

EN

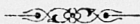
MEDEDEELINGEN VAN ELDERS

AAN DE

Vrouwenvereniging te Rotterdam,

DOOR

Mej. J. H. KRUIJF.



'S GRAVENHAGE,
W. A. BESCHOOR.

1881.



BIBLIOTHEEK UNIVERSITEIT UTRECHT



2974 990 4

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

REPORT OF THE PHYSICS DEPARTMENT

FOR THE YEAR 1954-1955

BY THE DEPARTMENT

Toen ik in December van 't vorig jaar met Mej. LUNGSTRAS uit Bonn eenige woorden tot u sprak, was het noodig u meê-tedeelen, dat wij leidlieden waren van de slechtsten onder de vrouwen, niet in den zin van rooverkapiteins, die hunne benden van het eene kwaad tot het andere voeren, maar in den zin van goede herders, welke vele schapen die afgedwaald zijn onder hunne hoede nemen, om ze heen te leiden langs de rechte paden naar den goeden Herder bij uitnemendheid, opdat ze deel uitmaken van zijne kudde.

Thans ben ik geen vreemdeling meer bij velen uwer; neen, Gode zij dank! ons woord, gevoegd bij de roepstem aan onze zusters uit alle landen, heeft in Rotterdam weêrklank gevonden en velen voelden zich dien avond en later opgewekt om veel of weinig van haar tijd, haar geld, hare krachten en hare gebeden te geven aan de inwendige zending onder de vrouwen. De toen reeds tot dat doel bestaande Vrouwen-vereeninging, welke de hulp inriep der barmhartige Samaritanen in uw midden, om de in het slijk gevallen en getrapte zusters liefderijk daaruit opteheffen, is niet beschaamd geworden en zij voelt zich gedrongen dit dankbaar in uw midden te erkennen voor Hem, uit Wien, door Wien en tot Wien ook deze arbeid der liefde is. Ieder weet dat Steenbeek niet ligt in het heidenland, maar aan den voet van de Vlucht-

hemelkerk, wier torenspits, als die van alle kerken, ten hemel wijst, vanwaar de hulpe komen moet voor iederen arbeid, maar bovenal voor den arbeid onder verlorenen. Dat wij dus ook in deze ure niet vergeten harten en handen tot God opteheffen, zal wel niemand uwer wraken. Naderen wij dus tot God.

Laat ons dit gebed nu allen te samen zingende voortzetten met Ps. 121 : 1.

Dat ik mijn kort gebed van zooeven heb moeten inleiden met de onderstelling, dat niemand zulks in mijnen mond te dezer plaatse zou afkeuren, heeft zijne oorzaak in een anoniemen brief, waaria mij na de vergadering des vorigen jaars, mijn gebed ten aanhoore van Protestanten, Roomschen en Israëlieten werd ten kwade geduid met de opmerking, dat ik vooraf kleur had moeten bekennen.

Is deze brief cok niet een treurig bewijs, dat Nederland diep gezonken is, en er in dat christenland heidenen wonen; want is onze God tot Wien wij gebeden hebben, niet de God van Protestanten, Roomschen en Israëlieten te zamen? Naar aanleiding van dezen brief mogen we dus wel met Jeremia klagend uitroepen: «O land, land, land, arm Nederland, hoor des Heeren woord! want een land zonder gebed is een land zonder God, en een land zonder God is een land zonder zegen.» Wij hebben u verleden jaar gewezen op den eersten en grooten strijder tegen de prostitutie, Ds. O. G. HELDRING; hoe het gebed van kindsbeen af de ademtocht was zijner ziel, waardoor hij in staat was zich onbesmet te bewaren van het bestaande zedebederf niet alleen, maar ook om er tegen te getuigen, tegen te strijden en veel te

redden wat dreigde weg te zinken. Hij heeft gedaan, wat eenmaal in Israël Aäron deed, om de door Korachs zonde aangevangen plaag te stuiten. Hij heeft bij den wierook zijner gebeden, het vuur des Heiligen Geestes en het reukwerk zijner Gode gewijde daden gevoegd en heeft daarmede gestaan tusschen de dooden en de levenden. Mej. VOUTE en velen in den lande hebben hem daarbij trouw ter zijde gestaan; maar ach! de plaag door de prostitutie aangevangen, heeft nog niet opgehouden, dood en verderf woeden voort in de rijen dergenen, die zich daaraan schuldig maken. Wij hebben u verleden jaar aangetoond, en 't wordt u door onzen waarden Directeur PIERSON, die HELDRING's werk overnam, nog dagelijks bewezen, uit tal van feiten en redeneeringen, dat de wetten en reglementen van menschelijke zijde gemaakt, het kwaad niet stuiten maar bevorderen; terwijl daarbij het gruwelijkst onrecht wordt gepleegd aan de vrouw tegenover den man. Het is daarom dat wij u toen in navolging onzer Engelsche zuster MEVR. BUTLER hebben opgewekt, in dezen de rechten der vrouw te bepleiten en niet te dulden, dat al de zwaarte der plaag op haar alleen zou drukken, om daardoor den misdadigen man te meer vrij spel te geven. Al kunnen we niet, gelijk eenmaal Kenau Hasselaar, met de wapens in de hand een uitval doen, om de vijanden, die hier visitatie, wetten en reglementen heeten, te verdrijven, we kunnen op het slagveld gaan, om de vrouw, die in dezen onedelen strijd het onderspit moet delven, te bidden en te smeeken, dat zij zich van daar verwijdert en indien zij gewond is, kunnen wij trachten die wonden te heelen en haar daarna bewegen een ander strijdperk intetreden, waar sprake is van de overwinning op vleesch en bloed. Wij hebben u verleden

jaar er op gewezen, hoe Ds. HELDRING in het geweten werd gegrepen door het verwijt des Heeren aan de herders van Israël in Ezech. 34 : 4. «De zwakken sterkt gij niet en het kranke heelt gij niet, en het gebrokene verbindt gij niet, en het weggedrevene brengt gij niet weder, en het verlorene zoekt gij niet; maar gij heerscht over hen met strengheid en met hardheid.» Hoe smartelijk valt het ons hier te moeten bijvoegen, dat vele vrouwen ook, niet alleen hare plichten jegens de weggedrevenen verzuimen, maar zelfs met strengheid en hardheid over haar heerschen en oordeelen. O, laten we u nogmaals er op wijzen, dat zij integendeel uw medelijden verdienen als dezulken, die onder eerroovers vielen en ten doode gewond, van het kostbaarste wat zij bezaten werden beroofd; laten wij u aansporen haar als de barmhartige Samaritaan te helpen, niet slechts bij gelegenheid; maar gaat als de monniken van den St. Bernard er op uit, om ze opte zoeken, die onder het slijk der zonde bedolven zijn; laten geloof, hoop en liefde de trouwe wachters zijn, die u vergezellen en u vooruit gaan om u het spoor der ongelukkigen te wijzen, en dan?

Salomo zegt het u, Spr. 24 : 11, 12. «Redt degenen »die ter dood gegrepen zijn; want zij wankelen ter dooding, »zoo gij u onthoudt. Wanneer gij zegt: zie, wij weten dat »niet, zal Hij, die de harten weegt dat niet merken? want »Hij zal den mensch vergelden naar zijn werk.» Als wij tot jaren van onderscheid gekomen zijn en weten, dat er zulk kwaad bestaat, zal in den dag der dagen met bovenstaanden tekst ons vonnis worden uitgesproken, indien wij niets hebben gedaan tot redding onzer gevallen zusters.

Laat ons u het een en ander mededeelen over de zending

van vrouwen onder vrouwen te Aldershott en in navolging daarvan te Brighton in Engeland, opdat wij met de ervaring van anderen ons voordeel kunnen doen.

Miss ROBINSON, de onvermoeide zendeling onder de soldaten te Aldershott, liet in 1864 haar oog ook vallen op de slechte vrouwen in die stad en begon, met medewerking van twee bijbelvrouwen, 's nachts in zeker lokaal theetafels aan-terichten en uittegaan op de straten om de publieke vrouwen, die daar voor het grootste deel dronken rondzwierven, binnen te noodigen. Dit gelukte de eerste maal met een 30tal voor wie men een uur lang thee schonk, om daarna het woord des levens tot haar te richten; doch met uitzondering van 12 slopen ze reeds weg voor het zoover kwam, en van die 12 wilden nog 7 van een Asyl niets weten en kwamen niet terug. Men besloot toen het werk anders aantevatten en die vrouwen bij dag te bezoeken in de straat, waar een 100tal van die soort gehuisvest waren. Miss ROBINSON beschrijft ons hoe zij bij die bezoeken te moede was. Groote moedeloosheid overviel haar, als zij voor die huizen stond, aan God de kracht vragende, die haar ten eenenmale ontbrak, terwijl de arme omwonende lieden haar afrieden binnen te gaan, met te zeggen: «Gij zult zeker beleedigd worden!» Doch zij vermande zich, klopte en had zich als gewoonlijk de zwaarigheden overdreven voorgesteld. De meeste meisjes waren niet op; doch na het eerste oogenblik van verbazing, ontvingen zij haar welwillend; alle kamers waren bewoond door twee vrouwen, vriendinnen, zooals zij zeiden. «Alle afgrijsselijkheden die ik gezien heb, nederschrijven of mij herinneren wil ik niet, zoo zegt zij; doch maar op ééne plaats ben ik beleedigd; daar moest ik mij redden, want de vrouwen die aan 't strijken

waren, dreigden mij met hare ijzers te branden. Ik heb besloten met de genade Gods mijn werk bij dag onder deze arme schepsels voortzetten. Zij zijn dan niet meer onder den invloed van den drank en hare ledigheid weegt haar zwaar. »

«'s Avonds zijn zij gekleed, half dronken, gehaast om op haar schandelijk winstbejag uittegaan; de indruk dien zij dan van de nachtelijke bijeenkomsten kunnen ontvangen, lijkt haar den volgenden dag als een droom. »

« Met het aanbreken van den dag verdwijnen de opwinding en de illusies; ellende, lijden en wroeging blijven alleen over en de woorden, die men haar dan toespreekt, schijnen wezenlijker. » Later zegt M. R.: « Als ik terugzie op het werk onder deze arme meisjes, meen ik een wonder te zien. Ik dring thans in alle schuilhoeken door en mijn naam is voldoende, om ze allen tot mij te trekken. Terwijl ik tot haar spreek, veranderen zij van gedaante en er komt weêr vrouwelijke zachtheid op haar gelaat. Zoo dikwijls er een nieuw regiment komt, overstromen deze schepsels de stad; 's nachts geven de straten van Aldershott een denkbeeld van de hel; het is er een carnaval van duivels. Gedurende de maand Mei heb ik tot wachtwoord genomen: « het dierbaar bloed van Christus » Gode zij dank kunnen onze zonden de zalig makende genade van Jezus niet te boven gaan. Ik ben zeker, dat Hij zijne boodschap niet vergeefs in deze helen heeft gezonden. Of ik er resultaat van zie of niet, Zijn woord zal niet ledig tot Hem wederkeeren. Ik ben ten slotte stoffelijk gehard tot dezen arbeid en de vreugde daarbij heeft iets goddelijks. Zij schijnt mij in zekere mate een ingaan in de vreugde mijns Heeren. Voor zoover ik er over kan oordeelen, zijn

oprechtheid en kracht met goedheid vereenigd, de natuurlijke hoedanigheden, die voor dit werk noodig zijn.» De zegen op den arbeid van M. R. was zoo groot, dat zij zich genoodzaakt zag hare bezoeken te staken; want het Asyl kon ze niet meer bevatten, die verzochten toegelaten te worden; doch eenige dames te Brighton werden er door opgewekt, om het werk der redding ook daar te beginnen. Eene van haar zegt: «ik zal nooit mijn eerste bezoek vergeten, al hadden wij vurig gebeden alvorens uittegaan.»

«Na met mijne gezellin in een of twee kamers te zijn geweest, liet zij mij alleen met vier meisjes, terwijl zij een ander ging opzoeken, die zij wist dat in het huis was. «Deze hoort niet bij ons,» zeide mij een der vrouwen, op een kind wijzende van 16 jaren dat tegen den muur stond, «zij komt pas hier.» Ik ging de kamer door en naast haar zittende, legde ik de hand op haar schouder, haar smeekende zooals ik nog nooit iemand gesmeekt had, deze plaats te verlaten en mij dadelijk te volgen, ten einde aan dit afgrijsselijk leven te ontkomen; doch 't was alsof ik bij allen tegen een muur sprak. Eindelijk riep ik uit: «Dat is te veel. Ik kan uwe »harten niet treffen. God alleen kan het. Ik wil bidden, »knielt met mij neer.» Ik was verwonderd ze te zien knielen zonder te antwoorden; ik bad, stortende voor God mijn hart en mijne tranen uit, in het diep gevoel mijner volstrekte onmacht. Toen ik heenging was ik nog niet zoodra de deur uit, of ik hoorde een uitbundig gelach en onvoegzame scherts, die ik vergeefs trachtte te vergeten.»

» Uitgeput en met een bloedend hart kwam ik te huis, mijn gebed was onverhoord gebleven. Maar o kleingeloovig hart, waarom hebt gij getwijfeld? »

«Twee dagen later vernam ik, dat het jonge meisje reeds den volgenden dag vrijwillig naar het Asyl was gegaan. Zij was wees, hare afdwaling had slechts eenige weken geduurd; zij gaat voort zich goed te gedragen en zal, hoop ik, eene goede achtenswaardige dienstbode worden. In drie weken hadden 7 vrouwen het slechte leven verlaten. Een van haar, die wij niet gezien hadden, was het noodlottige huis ontvlucht, toen zij vernam dat het somtijds door dames bezocht werd. Zij had daaruit begrepen, dat chr. harten de gevallen niet verachten.»

«Het werk in 't klein begonnen heeft zich uitgebreid. Een zeker aantal dames hebben zich belast de slechte huizen van Brighton eenmaal in de week te bezoeken. Iedere maand vereenigen wij ons om samen te bidden en de moeielijke vragen te bespreken, die bij zulk werk voorkomen.»

«Zij die het comité bij zich ontvangt, noodigt eenige harer vriendinnen, in de hoop daardoor de belangstelling in onze arme zusters te vermeerderen.»

«Alle drie maanden gebruiken wij samen het Avondmaal in de kleine kapel van het Asyl. Het Asyl zelf werd te klein en voldeed niet aan onze behoeften, sommige meisjes zagen er tegen op, dadelijk in een Asyl te komen. Daarom ondernam miss Vicars een kleiner Asyl te stichten, dat aan ons werk onberekenbare diensten heeft bewezen. Onze Vereeniging is nog in de kindsheid en heeft reeds wonderbaar veel goeds teweeg gebracht. De tegenwoordigheid alleen van eene reine vrouw werkt als een toovermiddel en brengt licht en zonnearmte in deze duistere plaatsen.»

«De houders der slechte huizen zelve ondervinden dezen

gelukkigen invloed; sommigen hebben zich met afkeer van hun verschrikkelijk beroep afgewend; wij hebben een man afstand zien doen van vijf slechte huizen, die hij in huur had. Enkele straten zijn van deze onreinheid gezuiverd.»

«De wijk, welke deze ongelukkige schepsels het meest bezoeken, is van aanzien veranderd. Vele huizen zijn gesloten of fatsoenlijk bewoond; dat alles is een groote vooruitgang, want ieder huis is een middelpunt van bederf, dat iederen avond zijne boden uitzendt om lichtzinnige mannen en vrouwen te lokken en in 't verderf te slepen.»

«Met groote dankbaarheid vermelden wij dezen algemeenen uitslag onzer pogingen, maar de grootste belooning hebben wij in de zielen dergenen, die persoonlijk aan den dood zijn ontruikt, in de verlaten en gevallen vrouwen, die hare voeten hebben gezet op den weg des vredes.»

«Misschien hebt gij ons tot hiertoe met belangstelling gevolgd, terwijl gij u niet gaarne bij het werk zoudt aansluiten, omdat het u tegen de borst stuit. «Hoe kunt gij met zulke diep gezonkenen omgaan, zeide mij eens een dame, ik zou ze ontvluchten, ik zou mij beoedeld achten als ik in een van die huizen kwam.» Hierop is mijn eerste vraag: Is dat gevoel geoorloofd? Hebben wij recht dat gevoel in ons hart te houden onder het oog van God? Laat ons de zaken bezien, zooals zij zijn. Als wij gelijk de meesten, die wij verachten, in een ellendig steegje geboren waren; als onze kinderoogen een vader hadden aanschouwd die gewoonlijk dronken was; als wij het eerst vloeken hadden gehoord en dingen hadden vernomen, wier bestaan wij niet hebben vermoed; wie onzer zou durven opstaan en zeggen: «Ik zou rein geweest en ge-

bleven zijn.»? En als God ons in onze jeugd de reine onnoozelheid van het jonge meisje heeft verleend, eischt Zijne rechtvaardigheid dan niet, dat de reinheid onzer woningen en ons huwelijksgeluk, ons als het ware een goed zijn ten dienste van ongelukkige en bezoedelde vrouwen? Moeten wij haar niet het geluk van een rein en heilig leven voor oogen stellen, door ze stap voor stap te leiden tot de bron der eeuwige Liefde? Eens door dien goeden Herder ontvangen, zullen zij zelfs door haar eigen lijden, leeren liefhebben gelijk Hij haar heeft liefgehad. De smartelijke wegen, langs welke zij zijn afgedaald, zullen haar kunnen opvoeren tot hoogten, die wij niet hebben gekend.»

«Ik heb mannen en vrouwen aan de diepste verlaging ontruikt gezien, die in mijne genegenheid en de vreedzame reinheid mijns levens, de mogelijkheid van hemelsche liefde, vrede en reinheid hebben gevoeld; ik heb ze mij zien voorbijstreven op den weg der heiligmaking, eene toewijding bereikende, waarvan ik nooit droomde en op hunne beurt naar mij omziende om mij de hand toe te reiken en tot mij te zeggen: «Vriendin, kom hooger op.»

«Ik vraag u: hebben wij wel aan de ordening Gods beantwoord, als wij ook onze woningen niet gebruiken tot opbeuring en heil der afgedwaalden? En onze reinheid, kan zij ons niet tot een vloek zijn bij God, omdat wij er een afgod van gemaakt hebben, een afgod in vlekkeloos marmer uitgehouden, zooals de goden der ouden, wier voeten de ongelukkigen niet te hulp kunnen snellen, wier oogen blind zijn voor de vrouwelijke ellende en verlaging, wier handen zich niet kunnen uitstrekken ter bevrijding dergenen, die ten doode loopen en zal de rechter, die voor de deur staat, niet

eens tot ons zeggen als tot de Farizeën: Zie de hoeren en tollenaars zullen u voorgaan in het Koninkrijk der hemelen. Ik herhaal het: wij moeten eens ingaan in den toestand dezer arme afgedwaalde meisjes »

«Hier is een onbezonnen meisje, dat hare wandeling te ver uitstreckte met een medgezel even onverstandig als zij, zij durft niet naar huis, zij vreest de verwijtingen die haar wachten. In haar laatsten dienst heeft zij te veel werk, zij is zwak en ziek; zij is bang voor de toekomst en werpt zich blindelings in een leven, dat haar onafhankelijkheid en vrijheid schijnt te beloven. Dikwijls gebeurt het, dat zij haar hart heeft gegeven aan een man, die het niet verdient. Soms hebben zij hare moeder verloren, vader is hertrouwd, hare plaats in huis is ingenomen. Als het gebeurt, dat een meisje door de een of andere dezer oorzaken in een slecht huis komt, is zij naar den mensch gesproken verloren. In den regel komt geen christen over dezen drempel, noch Ds, noch wijkbezoekers, noch bijbelverspreider; men ziet er geen bijbel, noch gebedenboek; geen uitwendig teeken herinnert aan het bestaan van den eeuwigen God; hare moeder zelfs weet niet wat er van haar geworden is, allen die haar naderen spannen samen, om haar verder te brengen in het kwaad. Zij hoort van Asylen alleen spreken door hare medgezellen, die dezelve verlaten hebben, om tot een zondig leven terug te keeren; deze hebben er belang bij, om ze tot hare eigene verontschuldiging als sombere gevangenen af te schilderen. Hoe zouden zij, verlaagd en vernederd als ze zijn, voor vreemden durven verschijnen of den bijtenden spot en kwade inblazingen harer medeplichtigen trotseeren? Een redmiddel blijft haar over: de toevlucht te nemen tot dronkenschap als tot haar eenigen

troost. Ik verklaar het: het is eene wreedheid te gelooven, dat men al zijne plichten jegens deze ongelukkige schepsels heeft vervuld, als men eene geldelijke inschrijving heeft gezonden aan een Asyl.»

«De steen, die ze in haar graf besluit is te zwaar voor hare zwakke handen en het is bittere ironie haar eene wijkplaats aan te bieden, die zij niet kunnen bereiken. Niemand kan zich de machteloosheid verbeelden, waarin zij verzonken zijn; men moet het met eigen oogen hebben gezien om te begrijpen, dat hoe meer zij zich schuldig en vernederd gevoelen, hoe vatbaarder zij zijn voor opbeuring en hoe meer zij eene vriendelijke, vaste en zachte hand noodig hebben, die ze komt losrukken uit het slijk waarin zij gevallen zijn. Het volgend voorbeeld zal dit duidelijk maken. Het is de type van een groot aantal dergelijke feiten. A. B. was 15 jaar, zij was verleid door haar meester, een welopgevoed man. Zij beminde hem met haar gansche ziel. Het is eene waarheid, die wij nooit moeten vergeten, dat de man tot het kwaad wordt gebracht door lage natuurdriфт, terwijl de vrouw dikwijls valt door de verhevenste neigingen van haar hart, door de behoefte om alles op te offeren aan hem, dien zij lief heeft. Na verloop van een jaar was de verleider zijn speelbal moede; hij had haar verlaten. Wat moest er van dit arme verlaten, hulpeloos kind worden? Anderen zeiden tot haar: «Doe als wij, gij zijt niet beter dan wij.»

«Eene haar toegestoken hand zou haar gered hebben, want zij had een afkeer van het leven dat zij leidde, maar niemand had nog een voet in deze gevloekte huizen gezet, toen wij er nog niets van wisten.»

«Tweemalen wilde dit ongelukkige meisje ontkomen aan den

angst, die haar dreef, door zich in zee te werpen; tweemaal werd zij door een politie-agent er uitgehaald en met gevangenis bedreigd. Soms hoorde men haar met het hoofd in de hand geleund, en in tranen badende, zuchten: Ach kon mij maar iemand van dit leven verlossen! In dien tijd begonnen onze bezoeken in de bordeelen, maar de madame vreezende de winst te verliezen, die zij van haar had, sloot het arme meisje op, en wij konden haar maar eenmaal zien. Op zekeren avond, dat eene nachtelijke bijeenkomst moest plaats hebben, was zij even vrij; daarvan maakte zij gebruik, kwam in de zaal en een der dames, die haar bezocht had herkende, naderde zij met slechts deze woorden: Red mij! Van die ure af, had zij zich met lichaam en ziel aan ons overgegeven. Zij werd in het Asyl ontvangen, is in een dienst gegaan, heeft aan menigvuldige en dringende verzoeken weerstand geboden, eindelijk gaat zij trouwen met een braaf en recht-schaps man.»

Miss ROBINSON heeft het ons reeds gezegd, met al het gezag harer langdurige ondervinding: het is eene dwaling te gelooven, dat er bijzondere gaven voor noodig zijn, om dit werk te doen. Een onzer mede-arbeidsters, met een gezin en talrijke plichten bezwaard, schreef mij onlangs: «Hoeveel menschen hebben mij van onze onderneming zoeken af te trekken, onder voorwendsel, dat zij bijzondere gaven eischt; ik heb altijd geantwoord, dat de zending onder gevallen vrouwen gelijk op de spoken, welke zich eene bedriegelijke verbeelding schept: de schrik en moeielijkheden verdwijnen, als men ze tegemoet gaat; de hinderpalen verdwijnen niet door onze kracht of ons geweld «maar door Mijnen Geest» heeft de Heer der legerscharen gezegd. De liefde tot den Zaligmaker

die het verlorene is komen zoeken, is voldoende voor deze taak; iedere vrouw voegt daaraan toe het moederlijk medelijden, dat God in hare ziel heeft gelegd. Gehuwd of niet, van den tijd af dat wij onze jeugd achter ons lieten, kunnen wij allen onze afgedwaalde zusters de hand toesteken. Voor alleenstaande arbeidsters is het werk zwaar, maar zoodra eene vereeniging zich vormt, is het genoeg een of twee uren in de week aan deze heilige taak te wijden. Wie kan en moet die niet vinden in het drukste leven? Ach! als wij die slachthuizen voorbij gaan, waar ziel en lichaam van zooveel vrouwen straffeloos worden opgeofferd, erkennen wij zwijgend hun bestaan en recht van bestaan; wij keuren het goed, dat de voet eener christin er niet in doordringt, dat ons armbezoek bij hun drempel ophoudt; het zijn niet onze dochters welke in die goddelooze verblijven omkomen; wij sussen ons geweten door elkander te herhalen, dat zij vrij en bijgevolg verantwoordelijk zijn, niemand verplicht ze kwaad te doen. En wij vragen niet, wie over het geheel de bewoonsters dier holen zijn. Wij weten niet, dat zij bevolkt zijn met kinderen zonder moeder, dat een groot deel dezer ongelukkige kinderen nog geen 21 jaar is en dat zij meestal sterven vóór de 30. En wij gaan aan den overkant van den weg voorbij, als de priester en leviet, zonder deze holen der ontucht te durven onder de oogen zien, terwijl wij den naam van Christus over ons aanroepen! O God, schep in ons een nieuw hart en vernieuw in het binnenste van ons een vasten geest! O God, reken ons deze zonde niet toe!»

«Nadat we u hebben trachten te bewegen om op onze gevallen zusters niet met verachting maar met medelijden

neêr te zien; nadat we u aantoonde, hoe wij allen op zekeren leeftijd in staat en verplicht zijn naar haar om te zien, zullen de voorbeelden, die wij aanhaalden u tevens hebben bewezen, dat velen voor opbeuring en redding vatbaar zijn. Maar men werpt ons nog iets anders tegen. «Het bestaan dezer ellendige klasse in de maatschappij is noodzakelijk zegt men, tot bescherming van de eerbaarheid onzer familiën uit den beschaafden stand, waarin van huwelijk dikwijls geen sprake kan zijn.» Ik bloos bij het herhalen van deze bedenking en schaam mij over de argumenten, die ik moet bestrijden. Heeft het christendom door de vrouw te verheffen tot den rang van de moeder des Zaligmakers eene duivelsche eeredienst ingesteld, die ziel en lichaam van een zeker aantal personen opoffert aan de bescherming van den huisselijken haard en die eene menigte onzer zusters tot oneer veroordeelt, om de eerbaarheid onzer kinderen te sparen? Het gansche hart van vrouwen en moeders komt tegen deze gedachte in opstand. Geen kwaad is ooit noodzakelijk; het is mogelijk, het is dreigend, wij moeten het bestrijden; maar wij willen liever omkomen dan het leven vinden ten koste van eene lage onderhandeling met de zonde. Helaas! deze onderhandeling heeft menigmaal plaats gehad en de noodlottige gevolgen onzer onverschilligheid voor het kwaad zijn duidelijk aan den dag gekomen. Heeft het bestaan dezer ongelukkige klasse van vrouwen niet noodlottig gewerkt op de gezondheid van ons geslacht? Vergiftigt het niet dagelijks het leven van moeders en van onschuldige kinderen? Tast het zelfs niet de zielen aan, die bij de geboorte kwade neigingen meêbrengen, omdat zij, die over deze den naam van vader dragen, zich niet hebben ontzien als jongelingen en misschien nog

wel als mannen met deze klasse te verkeeren en tot hare instandhouding meê te werken? Heeft zij ons nooit zwaar gewogen, die zoogenaamde christelijke beschaving, welke in haar midden eene klasse erkent van gevallen vrouwen, die in hare onreinheid worden opgesloten, ook door mannen en door brave vrouwen, zoowel als door hare eigene zonde. Hebben wij wel eens bedacht, hoeveel duizenden van die ongelukkigen er zijn in onze steden? Toen er sprake was van de zwarten, hebben wij wel begrepen, dat de slavernij oorzaak was en bleef eener wreedheid en ongebondenheid, waarvan de zwarten het eerst de offers zijn geweest. Wij sluiten de oogen voor hetzelfde feit, nu het om eene klasse van verloren vrouwen te doen is. Intusschen aarzel ik niet te zeggen, dat er op de 100 jonge lieden naauwelijks een is te vinden, die schuldig is aan het verleiden van een fatsoenlijk meisje en bijna allen zouden daarin een misdaad zien. Maar eene vrouw behoeft slechts tot deze verachte klasse te behooren en de zonde ten haren opzichte houdt op eene zonde te zijn. Men doet haar geen kwaad, want zij is toch verloren, men verschaft haar een middel van bestaan, zij behoort tot eene afzonderlijke klasse. Ik verzoek de vrouwen zich eenparig te verheffen en te zeggen: «Wij willen die afzonderlijke klasse niet meer onder ons. Wij willen evenmin hooren spreken van eene verloren vrouw als van een slavin.» God weet dat wij de zonde tegen de kuischheid bij de vrouwen niet licht achten. Wij achten de zonde der onmatigheid ook niet gering, maar wij bannen de dronkaards niet uit naar eene afzonderlijke klasse, wij zouden ons niet verlaagd achten door tot een dronkaard te spreken of hem goedheid te bewijzen, wij gebruiken allerlei middelen om hem tot beterschap te

brengen. Ik spoor u niet aan om eene vrouw op straat zonder wroeging en berouw in uwe dienst te nemen, evenmin als om een dronkaard tot koetsier te nemen. Wat ik u vraag, is geene kunstmatige onderscheiding te maken tusschen de verschillende zonden, en de gevallen vrouw te behandelen als zuster, gelijk gij een dronkaard zoudt behandelen als broeder. Doch gij zegt, en dit is een krachtig argument, dat het hart onzer vrouwelijke natuur zoowel als onze plichten en rechten raakt: «Mijn vader, mijn man, de man wiens meening het meeste gewicht heeft in mijne oogen, zouden mij ongaarne zien op dien weg, waarvan ik, zooals zij zeggen, de klippen niet vermoeden kan, mijn verstand en mijn hart zouden nutteloos lijden om de voorwerpen van mijn medelijden.»

«Mijne zusters, ik protesteer met leedwezen tegen deze bedenking; ik stel ze niet ter zijde, de verplichtingen die ons binden en de onderwerping, die zij ons opleggen: ik doe een beroep op de rechten van ons geweten als vrouw en op de verantwoordelijkheid, die dit ons geeft voor God; wij hebben over dit onderwerp te lang blindelings de denkbeelden der mannen overgenomen. God heeft huu lichamelijke kracht en verstandelijke meerderheid geschonken, aan ons heeft. Hij het zedelijk geweten der wereld, de zedelijke opvoeding der jeugd en bij gevolg der menschheid toevertrouwd; wij zijn in al deze opzichten gehouden zelf te denken en te handelen, wij kunnen met onze onverschilligheid niet achter den wil der mannen schuilen; deze daad van zedelijke slavernij zou voor hen even noodlottig zijn, als het voor ons noodlottig zou wezen, indien zij zich verbonden, om tot regel van hun gedrag te nemen onze lichamelijke zwakheid of het betrekkelijk gebrekkige onzer kennis. Overal waar de vrouwen haar

recht om na te denken, om te leeren en te weten hebben teruggeëischt, is het peil der zedelijkheid verhoogd. Zoo zal het ook zijn, als wij vastberaden aan het werk gaan, om onze zusters die omkomen te helpen. Wij moeten het bestaan van de hollen der ontucht niet toelaten, laat ons er moedig binnendringen en die zielen in naam van den Zaligmaker opeischen. Is dit niet het wezen des Christendoms, dat wij de komst van het Koninkrijk Gods aankondigen en de banier van Jezus Christus planten tot in de duisternis en de schaduw des doods? Laat ons geen betaalde agenten zenden, laat ons zelf gaan. «Ik wil u niet zien,» zei ons eens een jong meisje onder een verschrikkelijk gelach, dat niets op vrolijkheid geleeke. «Laat mij met vrede. Wat voor goeds kunt gij mij doen?» Eensklaps hernam zij op een ernstigen toon: «Neen, ik heb ongelijk. Er moet wel een reden zijn, die u dames, naar eene plaats trekt als deze, bij schepsels zooals wij. 's Avonds, bij al die vereenigingen en preeken worden de lieden, die tot ons spreken, betaald voor hetgeen zij doen. Maar bij u is het iets anders. Als gij onder ons iets goeds wilt uitrichten, moet gij ons zelf komen opzoeken.»

«Als wij weigeren het bestaan eener klasse van verlaagde wezens te erkennen; als wij aan de ongelukkigen, die er toe behooren, daadwerkelijk onze sympathie en onze zorgen bewijzen, zullen wij daarmede aan de mannen leeren, dat er op aarde evenmin eene verloren *vrouw* moet zijn als een verloren *man*; wij zullen hun doen begrijpen, dat als zij aan de verzoeking toegeven, zij een schepsel in het verderf storten, dat eene troostvolle toekomst bezit, omringd door oprechte welwillendheid; dat zij niet te doen hebben met eene ellendige verlatene, die leeft van zijne misdaad. Weest ver-

zekerd, dat de mannen naar deze roepstem zullen hooren; allengs, trapsgewijze zullen zij zich opheffen tot de christelijke gedachte, die door den H. Geest in onze harten is neergelegd, in plaats van ons neer te trekken tot de stoffelijke en zinnelijke opvatting, die hen heden ten dage maar al te vaak op het dwaalspoor brengt. Als bovendien fatsoenlijke vrouwen invloed konden uitoefenen op de slechte huizen zelve, zouden wij het kwaad bij den wortel aantasten. Vele daden, die het licht niet kunnen verdragen, worden in het geheim bedreven. De vrees voor publiciteit onder welopgevoede vrouwen, zou reeds een heilzamen invloed uitoefenen. Zich verschuilende onder den sluier des geheims, zal deze ondeugd ongestraft blijven, zoolang de slecht befaamde huizen gesloten blijven voor goedgezinden. Hier zoowel als elders zal het licht de duisternis verdrijven.»

«Men heeft dikwijls herhaald: «Het kwaad is hopeloos, deze klasse van vrouwen heeft altijd bestaan en zij zal altijd bestaan.» En waarom zou dat zoo zijn? De slavernij heeft lang doorgegaan voor een noodzakelijk kwaad, en thans hebben alle christenvolken haar verworpen. Eeuwen lang hebben de speelhuizen de landen vergiftigd, waar zij werden geduld; het verstand en de zedelijke begrippen hebben ze thans veroordeeld. Waarom zouden wij tot de slotsom komen, dat de ellende dezer zonde eeuwig moet duren onder eene zekere klasse van vrouwen? Waarom zou de zedelijke moord aan eene vrouw niet even streng veroordeeld worden als de moord aan haar lichaam? Verder werpt men ons tegen: «Ieder meisje dat aan het kwaad wordt ontruk, vervangt men, door een ander tot de zonde te lokken.» Die redeneering is oppervlakkig en zou ieder werk van redding gelden. Zoo dikwijls men

een kleinen dief van zijn slechten weg afbrengt, zoekt het hoofd der bende hem te vervangen. Nochtans heeft niemand beweerd, dat men er van moet afzien de dieven te evangeliseeren. Die redeneering is ook ernstig en herinnert ons dat werken onder de vrouwen nog maar een halve maatregel is; om afdoende te handelen, moet de zedelijke verbetering gelijken tred houden bij de beide sexen. En ook daarvoor heeft de vrouw te zorgen. FREDERIK ROBERTSON heeft gezegd, dat in het leven van den man twee rotsen zijn, die voor hem een klip of een schuilplaats kunnen worden, nl. God en de vrouw, en ik kan mij geene moeder denken, dien naam waard, welke haar invloed niet zou willen gebruiken bij haar zoon, om hem ten aanzien van de vrouw voor schipbreuk te behoeden. Wat zal u in 't algemeen een jong-mensch zeggen? «Ik ben wel in staat op mij zelve te passen.» Hij heeft nooit geleerd, dat hij nog meer moet doen, dat hij moet passen op de zwakste, op de ellendigste der vrouwen, die hij op zijn levenspad ontmoet. Als zijne ouders hem gewaarschuwd hebben voor de gevaren die hem dreigen, hebben zij hem gelast, zich te wachten voor de gevallen vrouwen, zij hebben hem niet gezegd, dat de gevallen vrouw eene zuster is, die hij moet redden als 't noodig is, van de gevolgen zijner eigene misslagen. Men heeft hem geleerd voor zijn persoonlijke deugd te zorgen; men heeft hem niet gezegd, dat de kuisheid eene wet is, die hij moet in acht nemen voor anderen zoowel als voor zichzelf en dat hij met die wet *allen* moet beschermen, wier schild als dat van zijne moeder en zijne zusters zwakheid en afhankelijkheid is.»

«Moeders, laat uwe zonen van uwe lippen vernemen, wat

zij te vernemen hebben, opdat zij niet worden overgeleverd aan de onvoegzame gesprekken hunner kameraden; de onnoozelheid hunner nieuwsgierigheid kan ze tot het kwaad brengen.»

«Leert hun van hunne kindsheid af, dat hun lichaam de tempel is des H. G., waarvan zij zich niet naar willekeur mogen bedienen; vraagt uwen zoon dat hij zich nooit daden en woorden veroorlove, die hij niet zou willen dat gij wist of die zijne zuster zouden doen blozen. Boezemt uwe zonen eerbied in voor de vrouwen en van hunne kindsheid af een gevoel van bescherming ten opzichte hunner zusters, vertrouwt die zoo vaak mogelijk aan hunne zorgen toe, daardoor wekt gij in hen eene geestesrichting, die het hun later onmogelijk zal maken eene vrouw te onteeren. Geloof mij, de jongelieden zullen dit onderwijs ter harte nemen. Zij zijn onbezonnen en onwetend; maar zoolang de wereld ze niet verhard heeft, ontbreekt het niet aan edelmoedige gevoelens in hun hart. Zij kunnen het wel begrijpen, dat het goddeloos is, als zij al de voordeelen hunner maatschappelijke positie, hunne vrienden, hunne schitterende vooruitzichten behouden, en als zij den vloek van hunne zonden laten neerkomen op eene vrouw, verworpen door God en door de menschen, zonder hoop om echtgenoot en moeder te worden, gedoemd tot verachting, blootgesteld aan verschrikkelijke ziekten en onteerd tot aan haar dood. Het kwaad, dat hij niet gevoeld heeft, als hij alleen aan zich zelf dacht, zal hem een zedelijke moord toeschijnen, wanneer hij denkt aan de vrouw en hare bestemming.»

Verder geeft Miss. R. eenige wenken uit hare eigene ervaring ten behoeve dergenen, die zich aan het werk der

redding willen wijden. «De grondstelling van iedere vereeniging moet zijn: het kwaad in zijn oorsprong aan te tasten, en niet alleen maar de laatste schakels te verbreken van een eindelooze keten. Alle leden eener vereeniging moeten bijgevolg niet verplicht worden tot bezoeken; maar allen moeten zich verbinden, om in haar stand en haar rang aan de gemeenschappelijke taak te arbeiden. Vele wegen staan ons daartoe open; de verspreiding van werken die er over handelen, de rechtstreeksche persoonlijke invloed, dien wij kunnen uitoefenen bovenal op jongelieden die ons omringen. Bij hoevelen, die alleen staan, kan de welwillendheid en vriendschap eener fatsoenlijke vrouw, hen afbrengen van den slechten weg. Het is ook de plicht van de leden der vereeniging om bekwame welsprekende, ernstige mannen aan te sporen mede de hand aan het werk te slaan.»

«Ik herhaal: het middel om hun hart en geweten te treffen is hen aan hunne persoonlijke belangen te onttrekken en hun te doen gevoelen, dat zij niet alleen verantwoordelijk zijn voor hunne eigene deugd en reinheid, maar ook voor de deugd, voor de opleiding der vrouwen, die rondom hen omkomen. Dan zal al de edelmoedigheid, al het eergevoel, dat in hen is wakker worden; zij zullen een afkeer krijgen van de gevolgen hunner zonde, en heel weinig onder hen zullen laag genoeg zijn, om deze groote wonde der maatschappij, den gevloekten geesel der vrouwen te verergeren. Het is eene bewezen zaak, dat de verspreiding onzer denkbeelden in de wereld waarin wij leven, onder onze vrienden en kennissen, nog meer afdoende en gewichtiger is dan de persoonlijke arbeid onder de slachtoffers van den bestaanden toestand.»

«Voor vrouwen, die de taak op zich nemen de gevallen vrouwen te bezoeken, kunnen mijne wenken in sommige gevallen nuttig zijn. Ik wil haar geen regel voorschrijven, ik vertel alleen de ondervindingen te Brighton opgedaan. Zij moeten haar terrein verkennen, zij moeten bovenal God vragen haar voor te lichten met Zijnen Heiligen Geest en haar den voorzichtigen moed te verleenen, die bij dit werk zoo noodig is. De eerste stap op den praktischen weg eener vereeniging van gevallen vrouwen is: zich tot de geestelijkheid of de politie te wenden, om eene lijst te krijgen van de huizen waar zij wonen. Naarmate de vereeniging zich uitbreidt, worden de verblijven van ontucht verdeeld onder de dames bezoeksters, die verslag geven van hare pogingen op de maandelijksche bijeenkomst van het comité. Zoolang zij niet goed bekend zijn, is het verkieslijk, dat de dames niet alleen gaan in de huizen, die zij moeten bezoeken. Het uur en de dag der bezoeken moeten dikwijls veranderen, opdat de bordeelhoudster geen voorzorgen kan nemen, om ons den weg te versperren. Het is regel bij onze vereeniging nooit onze woningen te verlaten zonder een vurig gebed. Het is door tot het laatste oogenblik in de heilige tegenwoordigheid te blijven van den Vader der geesten, dat wij kracht krijgen den toestand onder de oogen te zien van de verloren schapen, die zoover van Hem zijn afgedwaald.»

«Voor het bedoelde huis gekomen, kloppen wij niet aan de voordeur, die gewoonlijk open staat, wij gaan vastberaden binnen en vertoonen ons voor de deur der kamers van de eerste verdieping. Het is zelden, dat men de meester of meesteres van het huis ontmoet; als dat u gebeurt, gaat ze niet voorbij, alsof de Zaligmaker hen had verworpen. Herinnert u

dat zij misschien diep, diep in hunne ziel dorst gevoelen naar het Woord des levens en lijden onder de verachting, waardoor zij nooit een woord van welwillendheid hebben gehoord, verkondigt hun moedig de boodschap van vergiffenis, welke God u heeft opgedragen. Als de Joden en Mahomedanen bang zijn een stuk papier te vertrappen uit vrees den naam van God te ontheiligen die er misschien op kan geschreven staan, hoe zouden wij dan, als we christenen zijn, eene ziel kunnen vertreden, hoe bedorven zij ook is, als wij ons herinneren dat zij naar Gods beeld is geschapen en dat Jezus Christus dit afdruksel met zijn bloed heeft bezegeld?»

«Gij hebt natuurlijk dikwijls scheldwoorden te wachten. Als gij met een man te doen hebt, ziet hem rustig in het gelaat, wij hebben over het algemeen ondervonden, dat een man er weldra meê verlegen is, als hij eene wel opgevoede en goed gekleede dame beleedigt, die hare oogen strak op hem gevestigd houdt, zegt bij het eerste oogenblik van stilzwijgen met zachtzinnigheid: «Als gij eene dochter of eene zuster hadt in een van deze huizen, zoudt gij niet blijde zijn, als eene dame haar kwam bezoeken? Welnu, deze arme vrouwen zijn de zusters, de dochters van iemand, weiger voor haar dus niet den bijstand eener vriendin.»

«Zachtheid en fermitieit gevoegd bij een of ander beroep op de betere gevoelens van het menschelijk hart, oefenen dikwerf een verwonderlijken invloed uit. In alle gevallen kunnen en moeten wij, als trouwe dienstmaagden van Jezus Christus, de beleediging verdragen uit liefde voor Hem, die om onzentwil zich heeft laten behandelen als een vraat en een wijnzuiper, als een zoon van Beëlzebul. Kan God zich zelfs van deze beleedigingen niet bedienen tot verheerlijking

van Zijnen naam? Gedurende den Krim-oorlog trof een kogel de zijde van den heuvel, tegen welchen onze troepen gelegerd waren; geen soldaat werd gekwetst, maar de verbrijzelde rots gaf eene verborgene bron te zien, die gedurende verscheidene maanden onze dappere militairen drenkte. Wanneer het evenzoo in den doodelijken strijd tegen het kwaad gebeurt, dat wij door eene wreede beleediging worden getroffen, dan wordt onze Meester ook geraakt, en aanstonds vloeien uit deze geestelijke Rots stroomen van onvergankelijke liefde: «Ik, Ik ben het, die u troost, wat zoudt gij van een mensch vreezen! Vrees niet, want Ik ben met u, Ik houd u bij de rechterhand.» En deze stroomen van levend water storten zich niet alleen uit over ons, maar dikwijls ook over den zondaar of zondares, die ons beleedigd heeft.» Het gebeurde Miss Vicars eens, dat zij grof beleedigd werd in een der huizen, die zij alleen bezocht. Zonder zich te laten weerhouden door de smart, die zij er over had, keerde zij na twee dagen daarheen terug; de vrouw die het gedaan had vond zij toen berouwvol weer en met dankbaarheid stemde zij er in toe, dat hare dochter en een harer huursters werden opgenomen in het Asyl.

«Zoo dikwijls gij eene vrouw ontmoet, die berouw schijnt te hebben, moet gij trachten haar dadelijk mee te nemen. Als gij bang zijt voor de moeielijkheden der onderneming, als gij niet weet waar haar te plaatsen, voor dat zij naar het Asyl gaat, als gij haar uitstel geeft tot den volgenden dag, is alles verloren. Een spoedig besluit is onontbeerlijk voor het welslagen van dit werk. Als het arme schepsel weigert dadelijk partij te kiezen, laat haar dan ten minste uw adres, opdat zij 's nachts zoowel als overdag voeie, dat

zij een vriendin heeft, tot wie zij zich kan wenden. De meesten onder u kunnen ze niet in hare huizen brengen, om geen kinderen of dienstboden aan besmetting bloot te stellen; als men eenige achtenswaardige, godvruchtige vrouwen kan vinden, bereid ze te huisvesten en tijdelijk te onderhouden, is dit een groote uitkomst. Maar de toestand is moeielijk en christinnen, geneigd om die taak te aanvaarden, zijn zeldzaam. Al uw pogingen moeten zich uitstrekken naar de oprichting van kleine Asylen, die doen denken aan een huiselijken haard, die de arme afgedwaalden de vreugde van het familieleven herinnert, haar gelegenheid geeft hare schande en berouw nog te verbergen, zonder de quasi publiciteit van een groot Asyl te trotseeren, zoo zult gij zielen bereiken, die u anders zouden ontgaan.»

«Die kleine Asylen kunnen ook dienst doen als vrouwelijke logementen voor vreemdelingen, zonder geld en zonder vrienden, die vaak in de handen vallen van slechte vrouwen, wanneer zij zich bij de politie of elders vergeefs om een goed onderkomen hebben aangemeld. De kleine Asylen zijn ook noodig om te weten of gedurende haar verblijf aldaar het berouw stand houdt.»

«Zij moeten vroolijk en in hunnen eenvoud gemakkelijk zijn. Het verlangen naar een huiselijken haard moet gij bij deze door het kwaad verwelkte zielen trachten op te wekken. Helaas! dat ook zoo weinig meesteressen aan hare dienstboden het gevoel trachten te geven: Ik heb in uwe woning mijn te huis, dat brengt ook menigeen op den dwaalweg en dan die ongelukkige dagdiensten, waarin de meisjes genoodzaakt zijn, om op bepaalde uren van den avond, die voor haar zoo gevaarlijk zijn, zich op straat te bewegen. Moeders!

gij die uwe kinderen op die wijze haar brood laat verdienen, verzet u voortaan daartegen en gij meesteressen! ruimt voortaan een plaatsje in uwe woningen in, waar gij haar te slapen kunt leggen en getroost u eene kleine uitgave meer, om daardoor zoo mogelijk eene ziel te bewaren voor het verderf; dat is nog beter dan haar daarna te moeten redden. Laat in de Asylen orde, welvoegelijkheid, regelmatigheid heerschen, die de ongelukkigen tot hiertoe misschien nooit hebben gekend. Dat alles kost geld, maar eenige rijke vrouwen kunnen er toch wel gevonden worden, om deze taak te ondernemen en zij die het niet kunnen, moeten zich maar herinneren het woord van de heilige Theresia, toen zij zich gedrongen voelde een noodig werk tot stand te brengen en maar drie stuivers bezat: «drie stuivers en Theresia kunnen niets, maar God en drie stuivers vermogen alle dingen.»

Gij kunt niet vragen, zegt gij; wendt u dan eerst tot God. Toen Miss Robinson voor enkele jaren den droevigen toestand der soldaten te Portsmouth bejammerde en verlangde naar een verblijf, waar zij konden ontkomen aan de verleiding van kroegen en bordeelen, had zij met hare vriendinnen ook niets; doch zij knielden neder in het geloof en vraagden God, haar den weg te wijzen en de soldaten te redden. Bij de 200,000 gulden waren het antwoord op dit gebed. En gelooft gij niet, dat de weinige duizende guldens, die gij noodig hebt om uwe arme zusters te redden, u insgelijks zullen worden verleend als gij ze vraagt in het geloof, dat wie zoekt vindt.

Het is niet volgens den wil van God als wij de wetten der natuur verstoren, om werkelijk bergen op te heffen of boomen te ontwortelen uit plezier van nuttelooz wonderen te verrichten. Maar het is zeker wel volgens den wil van

God, die het behoud van zondaren wil, als de berg van zonde en ellende wordt weggenomen uit de door haar verwoeste harten. Hij wil dat de noodlottige gewoonten, die gedurende lange jaren zijn vastgeworteld als de sycomorus van het Oosten of de eiken onzer wouden, bij den wortel worden aangetast en in de zee geworpen. Hebt geloof in God en gij zult het doen. De beurs bereikt men langs den weg van het hart. Zoekt dus, om het noodige geld te verkrijgen, belangstelling op te wekken, en maakt de behoeften bekend en gij zult zien dat men altijd het noodige geld vindt, om het goede te doen dat God beveelt.

Wanneer gij uwe beschermelingen, om ze te ontrukken aan het kwaad, in een of ander Asyl hebt geplaatst, laat ze dan niet het gevoel krijgen, dat gij ze in een graf hebt gelegd. Gij hebt met verstand en met liefde ze gesmeekt, haren slechten weg te verlaten; gij hebt de achterstallige huur of schuld betaald, die dikwijls de bevrijding in den weg staat en door de bordeelhoudsters gebruikt wordt om hare slachtoffers bij zich te houden; blijft u met haar bezig houden, bezoekt ze den een of anderen tijd, schrijft ze een woordje van bemoediging, zendt ze een presentje.

Zulke kleinigheden doen die onwetende en verlaten schepsels genoeg en meer dan eene boetvaardige vrouw zou haar proeftijd moedig hebben doorgestaan, als zij gevoeld had, dat in de buitenwereld een enkel hart aan haar dacht. De dames in uw midden, welke van tijd tot tijd schrijven aan boetvaardigen op het Asyl Steenbeek, zal het zeker genoeg doen te vernemen, hoe eene van deze daaronder te moede is. In een brief aan hare ouders op 2 October jl. schreef zij het volgende:

«O moeder, wat een genoegen dat zulke nette menschen met mij zich willen bemoeien, maar nog gelukkiger, dat de Heer, die nog zoo oneindig veel meer is, dat die zich met mij wil bemoeien, want dat wil Hij en doet Hij ook. Lieve Ouders, wat ben ik toch gelukkig, dat ik van dien zondigen weg zoover af ben; wat had er toch van mij moeten worden, o ik moet er niet aan denken, aan hetgeen ik vroeger gedaan heb, och dat de Heer het mij toch nu vergeeft en mij ook verder bijblijve, want dit moet, want in mij zelf gevoel ik dat ik niets ben en dat het noodig is dat de Heer ons staande houdt. Wat zou ik nu graag tehuis zijn, want de reden waarom ik vroeger wilde dienen haat ik nu en ik hoop dat ik die mag blijven haten.»

«'t Is nu al 7 weken dat ik hier ben, de tijd gaat hier spoediger om als toen ik in dat zondig leven was; want ik had nooit een oogenblik rust en dat kon ook niet, hier smaakt mij beter een drooge roggeboterham met water, dan daar het fijnst gebak en wijn van *f* 5 de flesch.»

En mogen wij nu nog herinneren aan eene waarheid, die met vlammend schrift in ons aller harten moest geschreven staan. Het is beter het kwaad te voorkomen dan het te genezen; en dat is een werk mede voor jonge meisjes; zij kunnen ons helpen, om haar die op het punt zijn aftedwalen, in de rechte sporen te houden. Waarom voeden wij ze op in de overtuiging, dat zij aanspraak hebben op al de voorrechten die zij genieten, op de ontwikkeling van haar verstand, het weelderige van haar leven, op de genoegens van allerlei aard, die haar worden aangedaan, terwijl andere jonge meisjes even vroolijk en lief als zij, hare jeugd moeten slijten bij een bak waschgoed, in een benauwd atelier, of in een winkel

achter de toonbank en dikwijls worden gedreven tot het kwaad door de onweêrstaanbare begeerte naar vermaak en verandering. Zouden onze jonge meisjes niet begrijpen, dat al de goederen, die zij bezitten, haar worden toevertrouwd, met den last om daarmede wat bekoorlijkheid, wat verstandelijke en zedelijke ontwikkeling te brengen in het ruw en eentoonig leven van de arme kinderen, die haar omringen?

« Het eerste werk, zegt Miss R., dat ik op 19jarigen leeftijd ondernomen heb, was juist acht brave jonge meisjes, meestal waschmeisjes, uittenoodigen des Zondags bij mij thee te komen drinken. Ik bemerkte weldra, dat haar hart zich makkelijk voor mij ontsloot, en dat zelfs de mooiste en coquetsten onder haar geen afkeer van mij hadden, eenvoudig, omdat ik een jong meisje was zoo als zij.»

Een groote hinderpaal in de bemoeiing van de jeugd met de armen is het noodlottig begrip, dat er preeken en vermaningen bij noodig zijn. Jonge meisjes voelen zich, Gode zij dank, niet tot preeken in staat; maar als zij begrepen, dat het alleen om natuurlijke verbindingen te doen is, tusschen personen van verschillenden stand, hoevelen onder haar zouden bereid zijn een zang-, teeken- of rekenschooltje op te richten, en op gemeenzame wijs in goede verstandhouding te komen met hare minder begunstigde gezellinnen. Wat al plannetjes zouden ze maken om een weinig vreugde te brengen in haar somber leven.

Wat al arme meisjes zouden kunnen gered worden door hare vriendschap voor andere jonge meisjes van hooger stand, die ongedwongen hare jonge zusters zouden meedeelen van het goede, dat zij in overvloed bezitten. Hoe geschikt tot samen werken, samen genieten, samen zich ontwikkelen

zijn de Christelijke Meisjes-Vereenigingen, en als ieder lid daarvan, dat tot de ouderen van leeftijd behoort, zich eens tot taak stelde een daar buiten staand meisje, dat dreigt af te dwalen, of dat van den dwaalweg is teruggekeerd, ongemerkt aan zich te verbinden en mee te nemen op den goeden weg, hoeveel zegen zou daardoor worden verspreid.

Voorts vraag ik de vrouwen dringend: Als gij prijs stelt op het geluk uwer zonen, op de reinheid uwer dochters, spreekt dan nooit op luchthartige wijze over de schending van die reinheid door een man. Wij moeten geen inquisitie instellen naar het verborgen leven der mannen, maar hoevelen zijn er niet die er voor bekend staan, dat zij meer dan ééne vrouw zedelijk hebben vermoord, die eene eer stellen in die gemakkelijke laagheid, welke zij met den naam van galanterie versieren, en toch worden deze mannen welwillend ontvangen door de maatschappij, door de vrouwen! Verdient ons christendom daardoor niet het verwijt, dat het in den grond bedorven is, even als het heidendom der beschaving? Ik bid u, laat nooit toe, dat rang of fortuin deze onuitwischbare smet op den goeden naam van een man voor uwe oogen bedekt. Dat de Geest van Jezus Christus in u zij, van Hem die zeide: «Wee den mensch door wien de ergernis komt! Hij die aldus een dezer kleinen doet vallen, het ware hem beter, dat een molensteen aan zijn hals werd gehangen en dat men hem wierp in het diepst van de zee.» «Indien iemand den Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe.»

Misschien zijt ge door uwe levensomstandigheden verplicht zulke mannen te ontvangen, maar welke vrouw weet niet een middel te vinden, waardoor zij hare afkeuring en haren

afkeer kan te kennen geven, terwijl zij voor het uitwendige beleefd blijft. Als de vrouwen wisten, wat onder den dekmantel der beschaving, achter de schermen der maatschappij gebeurt; als zij konden zien, wat wij weten, wat de schaamte ons belet mee te deelen, zij zouden een omwenteling teweeg brengen in de wereld en hare principes; men zou weldra geene moeder meer vinden, wie rang of fortuin zouden kunnen doen besluiten, hare onschuldige dochters te verkoopen aan een man, die zijn leven heeft doorgebracht met de vrouwen, hare zusters, te onteeren en in het verderf te storten.

Ik heb getracht u eenige feiten voor oogen te stellen. Als zij op u hebben gewerkt, — en ik heb te goede gedachten van het hart der vrouwen, om haar ongevoelig te achten voor deze wreede waarheden, — dan vraag ik u niet tevreden te zijn met een voorbijgaande aandoening, met eenige tranen of zuchten; ik smEEK u dat gij er oogenblikkelijk door komt tot eene daad, die de aandoeningen dieper doet doordringen in onze ziel. Zoekt de kennis van dezen staat van zaken te verspreiden onder uwe persoonlijke kennissen; vormt eene vereeniging tot opbeuring van gevallen vrouwen; indien gij er zelf geen deel aan kunt nemen, spoort anderen aan, om de hand aan het werk te slaan en steunt ze door uwe gebeden. De mededeelingen die gij hebt ontvangen, moeten in uwe gedachten, in uwe wijze van zien, in uw gedrag eene duurzame verandering te weeg brengen. Indien de toewijding aan het werk Gods daarvan het gevolg niet is, zullen onze harten noodwendig verhard worden. Is het in dat goddelijk leven, waarvan de geringste bijzonderheden eene diepe beteekenis hebben, zonder doel dat de boodschapster van de opstanding, Maria Magdalena was, «vroeger eene slechte

vrouw?» Toont Jezus Christus ons daarmede niet, gelijk vroeger aan zijne eerste discipelen, zijne doorboorde handen en voeten, deze wonden die ons oproepen tot eindeloze dankbaarheid en zelfverloochening. Durven wij als antwoord daarop voeten toonen die weigeren voor Hem het lijden te aanvaarden op ruwe paden, handen die traag zijn in het aannemen van den last dergenen, die Hij is komen verlossen met Zijn bloed? Nog eenmaal, in de volheid der tijden wil Hij aan de vrouwen deze groote eer bewijzen, dat Hij ze roept om aan de wereld de opstanding te verkondigen, den dageraad van dat nieuwe leven, dat onreinheid, zelfzucht, haat en moord ziet verdwijnen voor de wet der liefde. « Gaat heen tot mijne broeders, » zegt Hij tot ons. Wij zullen antwoorden: « Hier ben ik Heer, zend mij waarheen ik moet gaan. »

Een nieuwe toestand zal het loon zijn van onze gehoorzaamheid: in onze groote steden zullen geen schuilhoeken meer zijn, overgegeven aan den satan, zonder dat de voet van een christen ooit over den drempel komt. Wij zullen de banier van onzen Meester brengen in die gevangenissen, waarin zooveel vrouwen zuchten zonder den noodigen moed, om aan hare slavernij te ontkomen. En als de Heer tot ons zal zeggen: « Waar is uwe zuster? » zullen wij niet meer als vroeger antwoorden: « Ik weet het niet! » maar uit de diepte van den afgrond zal onze stem zich verheffen: « Hier is zij Heer! en ik ben bij haar, zoekende haar in Uwen naam te behouden en te redden! » Zoo zij het!

